



## Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome

Meistaru iela 10-502, Rīga, LV-1050, tālr. 27343432, e-pasts seplp@seplp.lv, www.seplp.lv

Rīgā, 20.12.2024.  
Nr.33/6-3

### **Par 2024. gada 4. decembra publikāciju LSM+ “Письма Деду Морозу и Санта Клаусу надо отправлять вовремя – Latvijas pasts”**

2024. gada 5. decembrī Latvijas sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu ombuds Edmunds Apsalons (turpmāk arī – ombuds) ir saņēmis (turpmāk – Iesniedzējs) [...] iesniegumu (turpmāk – Iesniegums), kurā pievērsta uzmanību Latvijas sabiedrisko mediju vienotā portāla Lsm.lv sadaļai LSM+ (turpmāk – LSM+) 2024. gada 4. decembra publikācijai “Письма Деду Морозу и Санта Клаусу надо отправлять вовремя – Latvijas pasts” [ombuda tulkojums no svešvalodas – Vēstules Salatēvam un Santaklausam nepieciešams nosūtīt laicīgi – Latvijas pasts] (turpmāk – Publikācija).

Publikāciju skatīt izmantojot zemāk norādīto tīmekļa vietnes saiti:

<https://rus.lsm.lv/statja/novosti/obschestvo/04.12.2024-pisma-dedu-morozu-i-santa-klausu-nado-otpravlyat-vovremya-latvijas-pasts.a578784/>.

Iesniedzējs vēršas pie ombuda, lai norādītu uz to, ka *Rus LSM portāls latviešu Ziemassvētku vecīti tulko kā Ģed Moroz, kas ir latviešu kultūras tēla krieviskošana un latviešu kultūras necienīšana un liecina par zemiem ētikas un profesionalitātes standartiem, un lūdz izvērtēt šo rus LSM neprofesionalitāti vai apzinātu latviešu kultūras sagrozīšanu un latviešu kultūras tēla aizstāšanu ar krievu kultūras tēlu, uzsverot, ka Rus LSM sagrozīja Latvijas Pasta ziņojumu par vēstulēm Ziemassvētku vecītim, sniedza maldinošu un neprecīzu atstāstu.*

Lai izvērtētu Iesniegumā lūgto, ombuds no 2024. gada 5. decembra līdz 2024. gada 19. decembrim:

- iepazīnās ar Iesniegumā minēto Publikāciju;
- 2024. gada 6. decembrī nosūtīja rakstiskus jautājumus VSIA “Latvijas Televīzija” (turpmāk – LTV) galvenajai redaktorei Sigitai Roķei un saņēma atbildes uz tiem.

Izvērtējot Iesniegumu, Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu ombuds Edmunds Apsalons

**konstatē:**

[1] Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu un to pārvaldības likuma (turpmāk – SEPLPL) 18. panta pirmajā daļā ombudam noteiktā kompetence – pārraudzīt sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu sniegto pakalpojumu atbilstību šā likuma 1. pantā noteiktajam mērķim un 3. pantā noteiktajiem sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu darbības pamatprincipiem, sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu ētikas kodeksiem un redakcionālajām vadlīnijām – nosaka Publikācijas satura atbilstības izvērtēšanu 18. panta pirmajā daļā uzskaitītajiem dokumentiem.

[2] Publikācija ir vērtējama kā VAS “Latvijas Pasts” 2024. gada 3. decembra publiskā paziņojuma – *Latvijas Pasts aicina mazos Latvijas iedzīvotājus savlaicīgi nosūtīt vēstules Ziemassvētku vecītim* – saīsināts pārstāsts krievu valodā.

VAS “Latvijas Pasts” publisko paziņojumu skatīt izmantojot zemāk norādīto tīmekļa vietnes saiti: <https://pasts.lv/lv/zinas/8181-latvijas-pasts-aicina-mazos-latvijas-iedzivotajus-savlaicigi-nosutit-vestules-ziemassvetku-vecitim>.

[3] LSM+ Publikācijā ir konstatējams, ka Ziemassvētku vecītis krievu valodā ir atveidots kā *Дед Мороз* [ombuda tulkojums no svešvalodas – Salatēvs].

*Приближаются праздники, а потому детям следует заблаговременно отправлять письма Деду Морозу в Латвию или Санта Клаусу в Финляндию, призывает государственное почтовое предприятие Latvijas pasts.*

Ombuda tulkojums no svešvalodas: Tuvojās svētki, un tāpēc ir savlaicīgi jānosūta vēstules Ziemassvētku vecītim Latvijā vai Santa Klausam Somijā, aicina valsts pasta iestāde Latvijas pasts.

*Бюро латвийского Деда Мороза находится в Зиемуне в Вергальской волости Южнокурземского края, в свою очередь, Санта Клаус живет в Финляндии.*

Ombuda tulkojums no svešvalodas: Latvijas Ziemassvētku vecīša birojs atrodas Dienvidkurzemes novada Vērgales pagasta Ziemupē, savukārt, Santa Klauss dzīvo Somijā.

*В Латвии письмо Деду Морозу нужно отправлять по адресу Ziemupes pasts Rūķupē, Vērgales pagastā, Dienvidkurzemes novadā, Latvijā, LV-3463.*

Ombuda tulkojums no svešvalodas: Latvijā vēstules Ziemassvētku vecītim ir jāsūta uz adresi Ziemupes pasts Rūķupē, Dienvidkurzemes novadā, Latvijā, LV-3463.

Отправить письмо Деду Морозу в Латвии можно, используя почтовую марку с номинальной стоимостью 1,65 евро, [..]

Ombuda tulkojums no svešvalodas: Nosūtīt vēstuli Ziemassvētku vecītim Latvijā var, lietojot pastmarku ar nominālo vērtību 1,65 Euro.

[4] LTV galvenā redaktore Sigita Rože, atbildot uz ombuda 2024. gada 6. decembrī uzdotajiem jautājumiem, sniedz šādu skaidrojumu:

*Folkloras tēls, kurš rakstā ir pieminēts kā «Дед Мороз» un «Санта Клаус», parasti tiek attēlots kā apaļīgs, sarkanā tērpā ģērbies vīrs ar garu, baltu bārdu. Tas ir labestīgs pasaku vecītis, kas svētku priekšvakarā atnes bērniem dāvanas un piepilda viņu vēlēšanas.*

*Raksts ir publicēts portālā rus.lsm.lv krievu valodā un krievu valodā šo vēstījumu auditorijai var nodot tieši ar apzīmējumu «Дед Мороз» (Ja vēlies nosūtīt vēstuli Ziemassvētku vecītim Latvijā, tad tā jāadresē Ziemassvētku vecītim Rūķupē, Ziemupes pasts, Vērgales pagasts, Dienvidkurzemes novads, Latvija, LV-3463). Ziemassvētku vecīša burtiskais tulkojums ir “Рождественский дед/дедушка”, kas krievu valodā netiek izmantots, līdz ar to šāds formulējums neatspoguļotu vēstījumu. Savukārt apzīmējumu «Санта Клаус» krievu valodā izmanto, norādot uz folkloras tēlu, kurš dzīvo ārzemēs (Ja vēlies, lai vēstuli saņem Santa Klauss Somijā, tad to adresē: Santa Claus, Tähtikuja 1, 96930, Rovaniemi, Finland). Tas izskaidro, kāpēc rakstā ir minēti abi nosaukumi.*

*Šī ziņa ir publicēta arī biedrības “Tavi draugi” mājaslapā ukraiņu valodā, kurā Ziemassvētku vecītis ir tulkots kā Дід Мороз: “Вже третій рік поспіль товариство «Tavi draugi» («Твої друзі») запускає благодійну акцію «Різдвяний експрес Латвія – Україна», запрошуючи жителів Латвії до кінця грудня стати гномами та принести різдвяні подарунки дітям в Україні. Цього року з Хмельницького кризового центру та Новобиківської ЗОШ від дітей надійшло 236 листів до Діда Мороза”. <https://www.tavidraugi.lv/uk/2024/11/28/tavi-draugi-ar-latvijas-pastu-aicina-pieskirt-black-friday-vertibu/>*

Vikipēdija rakstīts, ka “Дед Мороз” ir analogs Latvijas Ziemassvētku vecītim: “Salavecis, Salatēvs jeb Salatētis (krievu: Дед Мороз, baltkrievu: Дзед Мароз; ukraiņu: Дід Мороз) ir Krievijā izplatīts tradicionāls folkloras tēls, kas ir analogs Latvijas Ziemassvētku vecītim. Salavecis dāvanas bērniem nes Jaungada naktī. Tēla saknes ir meklējamas slāvu mitoloģijā”.

<https://lv.m.wikipedia.org/wiki/Salavecis>

Izvērtējot konstatēto, Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu ombuds Edmunds Apsalons

**secina:**

[5] Publikācijā apzīmējums *Дед Мороз* ir lietots vienīgi valodniecisku apsvērumu dēļ, jo krievu valodā šī tēla apzīmējumam tiek lietots vārdu salikums *Дед Мороз*.

Vienlaikus ombuds vērs uzmanību uz to, ka jautājums nav tikai par atbilstošu vārdu jeb apzīmējumu izvēli un to tulkošanas tradīciju, bet gan par to, vai Ziemassvētku vecītis ir viens, vai katrai tautai tas ir savs.

Pieņēmumu par Ziemassvētku vecīšu daudzskaitlību netieši apliecina fakts, ka “Rūķupe” Ziemupē pieņem gan Ziemassvētku vecītim, gan Santa Klausam adresētas vēstules, kurām norādāma adrese ir Somijā. Jāņem vērā, ka interneta tīmeklī ir atrodamas liecības, ka pirms Krievijas pilna mēroga iebrukuma Ukrainā, Latvijas bērni ir tikuši aicināti sūtīt vēstules arī krievu Salatēvam, norādot tā gala adresi Vologdas apgabalā Krievijā (piemēram, skat. <https://beztabu.tv3.lv/interesanti/gribi-rakstit-vestuli-ziemassvetku-vecitim-re-ir-preciza-adrese/>).

Protams, pastāv iespēja, ka krievu Salatēvs, reaģējot uz Krievijas agresiju Ukrainā, ir emigrējis uz Latviju un tagad sasniedzams Ziemupes “Rūķupē”. Tomēr, ja runa ir par (vismaz) trim atšķirīgām personām jeb tēliem (latviešu Ziemassvētku vecītis, krievu Salatēvs un Somijas amerikāniskais Santa Klauss), tad to valodiskajiem atveidojumiem arī būtu jāatšķiras. **Šajā gadījumā arī svešvalodās norādei uz latvisko Ziemassvētku vecīti būtu lietojams tā apzīmējums oriģinālajā – latviešu literārajā valodā, kas ir pieņemta prakse, piemēram, atveidojot zīmolu nosaukumus citās valodās.**

Ja tomēr Ziemassvētku vecītis ir viens visas pasaules bērniem, tad šīs vienas personas atveidojumam var lietot katrā valodā pieņemtos, kopskaitā vairāk kā 120 vārdus.

Laikā, kad līdz Ziemassvētkiem ir atlikusi mazāk kā nedēļa, ombuds nespēj atzīt, ka Ziemassvētku vecītis vispār neeksistē un ir tikai mītiska figūra kā ideoloģiski noteikta kultūras konstrukcija.

Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu ombuds Edmunds Apsalons

**vērš uzmanību:**

[6] Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu ombuds atzinumus sniedz normatīvo aktu definētajās kompetences robežās un izmantojot sabiedrisko mediju redakcionālās vadlīnijas un Rīcības un ētikas kodeksu normas, kas attiecas uz profesionālo ētiku un tās ievērošanu redakcionālajos lēmumos un profesionālajās procedūrās, kas veiktas sabiedrisko mediju satura veidošanas procesā. Nedz normatīvie akti, nedz sabiedrisko mediju redakcionālās vadlīnijas un LTV Rīcības un ētikas kodekss nedod ombudam tiesības sniegt iesniegumā minēto apstākļu juridisko izvērtējumu.

Izvērtējot konstatēto, Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu ombuds Edmunds Apsalons

**atzīst:**

[7] Publikācijā lietotais Ziemassvētku vecīša atveidojums krievu valodā nav pretrunā ar SEPLPL 1. pantā noteikto mērķi un 3. pantā noteiktajiem sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu darbības pamatprincipiem, sabiedriskā elektroniskā plašsaziņas līdzekļa ētikas kodeksam un tā redakcionālajām vadlīnijām.

Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas

līdzekļu ombuds

(paraksts)\*

**Edmunds Apsalons**

\*DOKUMENTS PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR  
LAIKA ZĪMOGU